

VI. Videnskabelige Samlinger og Anstalter.

1. De videnskabelige Samlingers og Anstalters Økonomi.

Da det af det til Ministeriet fra Direktøren for den botaniske Have indsendte Budget for 1877—78 fremgik, at der fra Finansaaret 1875—76 henstod en uafgjort Gjæld for Bibliothekets Vedkommende paa 1460 Kr. 91 Ø., og at der fremdeles ved Ugangen af Finansaaret 1876—77 var beregnet en Overskridelse af 217 Kr. 91 Ø., udtalte Ministeriet ved Skrivelse af 15. Juni 1876 til Prof. Didrichsen sin Misbilligelse heraf, da det var ulovmedholdeligt, at et for et bestemt Finansaar bevilget Beløb blev benyttet til Dækning af, hvad der henstod uafgjort fra tidligere Tid. Et saadant uafgjort henstaaende Beløb kunde ikke betragtes anderledes end som en ligefrem Overskridelse, hvis Berigtigelse kun kunde ske, selv hvis Beløbet kunde bæres af Bevillingen for et følgende Finansaar, gennem en ved Tillægsbevillingslov dertil inden for Linien erhvervet Bemyndigelse. Ministeriet tilkjendegav ham derfor, at ingen Del af de for 1876—77 bevilgede 1200 Kr. maatte anvendes til Dækning af den paadragne Gjæld og paalagde ham nøjagtig at paase, at Udgiften for 1876—77 indskrænkedes inden for den ved Finansloven for samme bevilgede Sum af 1200 Kr., saaledes at enhver Overskridelse for 1876—77 blev undgaaet. Ministeriet begjærede derhos fornøden Oplysning om Grunden til, at Bevillingen for 1875—76 var overskredet med et Beløb, som var større end selve Bevillingen. Under 24. Juni tilskrev Ministeriet derefter Konsistorium om Sagen og paalagde det hurtigst muligt at tilstille det Oplysning om, hvem Ansvar for denne aldeles utilstedelige Anvendelse af den for Bibliotheket aarlig med et bestemt Beløb bevilgede Sum paahvilede, efter at Konsistorium fra rette paagjældende havde indhentet fornøden Forklaring om Forholdet.

Da rette paagjældende i denne Sag kun kunde være dels Havens indtil 1. Juni 1876 konstituerede Direktør, Prof. Lange, dels Havens tidligere samt den nu værende Bibliothekar, Prof. Didrichsen og Kand. Kjærskou, afkrævede Konsistorium først Prof. Lange en Erklæring. Denne, der blev afgivet under 3. Juli, sendtes derefter til Prof. Didrichsens Erklæring og paa Grund heraf kom Sagen først til Behandling i Konsistoriums første Møde efter Ferien.

Professor Lange mindede om, at han allerede tidligere havde gjort opmærksom paa, at den til den botaniske Haves Bibliothek og de forskellige botaniske Samlinger fastsatte Konto — henholdsvis 1200 Kr. og 500 Kr. aarlig med Tillæg af 50—80 Kr. af Bülow's Legats Overskud og et ekstraordinært Tilskud af 100 Kr. aarlig til Museet — var utilstrækkelig. Naar han ikke tidligere havde andraget paa Forhøjelse af disse Beløb, da laa dette i, at Havens Flytning og dermed følgende Udvidelse i flere Retninger havde været ventet i længere Tid som nær forestaaende; han havde derfor ikke fundet det rigtigt at trætte Bevillingsmyndighederne ved stykkevis at begjære Forhøjelser, naar en Revision af de forskellige, Museet vedkommende Konti maatte antages at være paatrængende nødvendig i den nærmeste Fremtid. Naar Havens Bestyrelse altsaa havde maattet søge, indtil heldigere Vilkaar kunde opnaas, at hjælpe sig igjennem med de smaa Midler under stadig stigende Krav paa videnskabeligt Apparat og stigende Priser paa Papir, Tryk og Bogbinderarbejde, havde dette kun været muligt ved at lade Museums- og Bibliothekskontoerne supplere hinanden, eftersom der i de enkelte

Aar var større Trang til Pengemidler i den ene eller anden af disse Retninger. Dels vare nemlig Bibliothekets og Samlingernes Indhold saa nøje beslægtede, at en Adskillelse stundom var yderst vanskelig, dels var det iøjnefaldende, at der i et Aar kunde være Trang for eller gunstig Lejlighed til at gjøre større Indkjøb paa den ene af disse Konti, medens der kunde bespares paa den anden. Uden en saadan friere Benyttelse af de nær staaende Konti vilde det være saare vanskeligt at administrere paa en formaalstjenlig Maade. Dette havde ogsaa været udtrykkelig fremstillet i de aarlige Regnskabsoversigter, uden at Revisionen havde gjort Antegnelse derved, og han havde derfor haft god Grund til at antage det for lovmedholdeligt. Ogsaa havde Havens nu værende Direktør som mangeaarig Bibliothekar været fuldstændig vidende om denne Praxis saa vel som med en anden Forholdsregel, der jævnlig havde været benyttet i god Tro til, at det var tilfældigt, nemlig, at Bøger, der vare leverede mod Slutningen af et Finansaar, skreves paa den følgende Aarsregning, for saa vidt der ikke var Midler tilstede til Dækning af det fulde Beløb. En saadan Overførelse var vanskelig at undgaa, idet det ofte hændtes, at der mod Slutningen af Finansaaret tilbød sig en gunstig Lejlighed til fordelagtige Indkjøb ved Avktioner eller ad antikvarisk Vej, uden at saadant havde kunnet vides forud eller tages med i en Kalkule over Aarets Udgifter, ligesom det aldrig med Sikkerhed forud kunde beregnes, hvor meget der i de enkelte Aar vilde medgaa til Fortsættelsen af begyndte Værker. Som Exempel herpaa anførte han, at der i et Aar var udgivet til Fortsættelse af Martius, Flora Brasiliensis 114 Kr., i et andet kun 46 Kr., og at flere andre i længere Aaremaal fortsatte Værker snart aldeles ikke udkom, snart krævede betydelige Beløb.

I de tvende nærmest foregaaende Finansaar var det lykkedes, uagtet der til Fortsættelser, Avktionsindkjøb og Indbinding var medgaaet saa meget, at der kun var c. 200 Kr. til nye Indkjøb, at forøge Bibliotheket med ikke faa vigtige Værker, uden at der overførtes mere til det følgende Regnskabsaar, end der ved en forsigtig Økonomi kunde gjenoprettes; men ved Opgjørelsen af Havens Aarsregnskab i Foraaret 1876 viste sig den Overskridelse af betydeligere Størrelse, hvorom her handlede.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvem der burde bære Ansvar for denne Overskridelse, bemærkede han, efter at have afæsket Bibliothekar Kjærskou Forklaring om Sagen, følgende: Det fremgik af Hr. Kjærskous Meddelelser, at han faktisk allerede i længere Tid havde overtaget saa godt som alle Bibliothekarforretninger og været sig Ansvar for Indkjøb og Indbindinger bevidst uden af den egentlig ansvarlige Bibliothekar Prof. Didrichsen at have modtaget nogen Instrux med Hensyn til Reglerne for Anskaffelser eller konfereret med denne, undtagen i Tilfælde af kostbarere Værkers Erhvervelse, — fremdeles at han først i den allerseneste Tid havde taget Hensyn til den disponible Kontos Størrelse, men i øvrigt kun til de paagældende Bøgers Vigtighed for Bibliotheket, — og hertil føjede Prof. Lange, at han havde forsømt at forelægge ham (Lange) til Anvisning de efterhaanden i Aarets Løb indkommende Regninger, saa at han først ved Regnskabsaarets Afslutning i Foraaret 1876 erfarede, i hvor høj Grad Bibliothekskontoen var behæftet. Hr. Kjærskou oplyste fremdeles til Forklaring af det store Beløb, at der i Finansaarets Løb var anskaffet flere kostbare Værker, til Dels som Fortsættelse, samt at han ved sin Tiltrædelse som Bibliotheksassistent forefandt en stor Mængde uindbundne Bøger, som han efterhaanden havde ladet indbinde;

men herved, saa vel som ved Prisstigningen paa Bogbinderarbejde, var Regningen for Indbinding staget til omtrent det dobbelte mod tidligere, og der skyldtes navnlig Bogbinderen for 1875—76 355 Kr.

Det turde herefter være utvivlsomt, at Hr. Kjærskou ikke alene var ene ansvarlig Bibliothekar fra den Tid af, da han blev ansat i Januar 1876, men at han ogsaa for den foregaaende Perodes Vedkommende havde handlet uforsigtig ved at paatage sig et Ansvar, uden at dette var klart udtalt og fastslaaet, og navnlig ved ikke at skaffe sig nøjagtig Underretning om sine Forpligtelser. Det havde stedse paahvilet Bibliothekaren ved Siden af andre Forretninger at gjøre Bestillinger efter Konference med Havens Direktør i ethvert tvivlsomt Tilfælde, baade med Hensyn til vedkommende Værks Betydning for Bibliotheket og til Pengemidlernes Tilstrækkelighed, at paase, at Regningerne i rette Tid indløb, at attestere deres Rigtighed og forelægge dem for Direktøren til Anvisning samt at besørge Bøgerne indbundne og ligeledes Regningerne attesterede og afleverede.

Med Hensyn til den i sin Tid stedfundne Deling af Bibliothekarforretningerne mellem Prof. Didrichsen og Kand. Kjærskou*) bemærkede Prof. Lange, at da han gjorde Forslag herom, skete dette fornemmelig af Hensyn til Prof. Didrichsens forøgede Arbejde ved Overtagelsen af de botaniske Forelæsninger, medens han som ikke fast ansat Universitetslærer ikke kunde være tjent med definitivt at opgive sin Stilling som Bibliothekar. Derimod kunde han ikke nære Tvivl om, at han jo som den fast ansatte Bibliothekar ikke alene maatte give den yngre Assistent al fornøden Vejledning, men ogsaa selv udføre en betydelig Del af Forretningerne og navnlig vedblive at være den egentlig ansvarlige for Bibliothekets Forretningernes forsvarlige Udførelse. Men at Prof. Didrichsen desuagtet ikke alene overlod største Delen af Arbejdet til Assistenten, men ogsaa lod denne overtage Ansvarret uden at underrette ham (Lange) derom, medens han havde den Tillid til Prof. Didrichsens mangeaarige Kjendskab til Forretningerne, at han ydede fornøden Vejledning, havde bidraget meget til at vanskeliggjøre denne interimistiske Ordning og været medvirkende til at fremkalde den nu indtraadte uheldige Tilstand for Bibliothekets Vedkommende.

Sluttelig bemærkede Prof. Lange, at han som fungerende Direktør for Haven i det her omhandlede Tidsrum naturligvis erkjendte sig pligtig til at bære det fulde Ansvar, som i denne Anledning maatte paalægges ham, og navnlig erkjendte han, at han alene bar Ansvarret for den fulgte Praxis med Hensyn til Overførelse fra den ene Konto og det ene Aar til det andet, hvilket, skjønt det i Regelen ikke havde foraarsaget nogen Ulempe, naar det iagttoges, at Forbruget i det nærmeste Finansaar indskrænkedes i Forhold til den disponible Sum, dog ogsaa kunde føre til Konsekvenser, som, naar ikke behørig Forsigtighed blev anvendt, kunde behæfte Bibliotheket mere end ønskeligt. Ligeledes indrømmede han, at han ved at vise mindre ubetinget Tillid til de i Bibliothekets Tjeneste staaende Funktionærer og ved strængt at holde paa Regningernes punktlige Indlevering vilde have opdaget de indtraadte Vanskeligheder paa et tidligere Tidspunkt og derved hindret yderligere Overskridelser.

Prof. Didrichsen meddelte i sin Erklæring (1. Avg. 1876) Oplysning

*) Univ. Aarb. 1871—73 S. 135 jfr. 1875—76 S. 57.

om Tidspunktet for de forskjellige Anskaffelser m. m., hvorefter der i det halve Aar, i hvilket han havde fungeret, og for hvilket han bar Ansvar (1. April—1. Oktbr. 1875, fra hvilken sidste Dag Kand. Kjærskous Ansættelse i Følge Ministeriets Skrivelse af 19. Jan. 1876 blev at regne), kun var anvendt 517 Kr., et Beløb, der næppe kunde siges at være stort, saa meget mindre som der for Tidskrifter og Fortsættelser var betalt 241 Kr. 87 Ø. Han udtalte derefter, at denne Sag, dersom den forrige Direktør ikke var gaaet af, aldrig vilde være kommet frem, og et lignende Budgetforhold vilde i forskjellig Grad kunne have været tilstede endnu i en lang Række Aar, uden at derved noget Brud paa hele Budgettet vilde være fremstaaet. Lignende Tilfælde som det foreliggende vare ikke fremmede for tidligere Aaringer, og det havde i mange Aar været en herskende Forestilling, at en Overskridelse paa en Underkonto kunde tages af en anden Underkonto eller overføres til det følgende Aar. Prof. Lange havde næppe heller anset den brugte Fremgangsmaade for ulovmedholdelig; thi da han den 1. Juni 1876 overleverede den nye Have, omtalte han ikke, at Bibliothekskontoen var saa stærkt optaget, hvilket han dog vidste, eftersom de Bibliotheket vedkommende Regninger ved Fiansaarets Udløb vare blevne præsenterede for ham, og han selv i Begyndelsen af April havde givet Ordre til at forskrive antikvariske Bøger til en Sum af c. 500 Kr. Skjønt Prof. Didrichsen ikke havde noget med Havens Regnskabsvæsen at gøre, havde han dog i flere Aar tydelig mærket, at det ikke stod paa nogen god Fod, hvorfor han ogsaa havde anmodet den tidligere Direktør om at slutte sin Virksomhed med at søge Regnskabsvæsenet bragt paa en ordentlig Fod og at udfinde Midler til, at Direktøren kunde vide, hvad der daglig skulde foretages, og hvad der virkelig blev foretaget i Institutet. Disse to Punkter havde Prof. Didrichsen søgt at bringe til Virkelighed, saa at han i det mindste den 1ste i hver Maaned vidste, hvad der var sket i den foregaaende, og hvad der skulde ske i næste Maaned, ligeledes den 1ste i hver Maaned, hvad der var udgivet, hvad der var til Rest, hvad der absolut og hvad der muligvis skulde udgives. Men en saadan Oversigt havde slet ikke existeret.

Konsistorium indsendte disse Erklæringer til Ministeriet med Skrivelse af 4. Septbr. 1876. Efter at have bemærket at det ikke havde anset det for nødvendigt at forelægge Kand. Kjærskou Sagen til Erklæring, da det af Prof. Langes Erklæring fremgik, at han havde haft og benyttet Lejligheden til at udtale sig i denne Anledning, ytrede Konsistorium følgende: Da Anskaffelserne for Bibliotheket ikke umiddelbart foregik ved Havens Direktør, om der end i Tilfælde, der skjønnedes at være tvivlsomme, efter Forholdets Natur burde konfereres med ham, men ved Bibliothekaren, hvis Pligt det var at iagttage, at Anskaffelserne hvert Aar holdtes inden for den bevilgede Sum, vilde Direktørens Ansvar være at grunde paa, dels, at han ikke havde ført et tilstrækkeligt, i det enkelte gaaende Tilsyn med Bibliothekets Funktionærer og tilholdt dem den ved den bevilgede Sums Størrelse givne Pligt at holde Anskaffelserne inden for de nødvendige Grænser, dels, at han havde fulgt den Fremgangsmaade at lade Overskridelser paa det ene Aars Sum dækkes af den for det følgende Aar bevilgede Sum, en Fremgangsmaade, der, som fremhævet af Ministeriet, var ulovmedholdelig. I begge Henseender erkjendte Prof. Lange sig pligtig til at bære det deraf følgende Ansvar. Hvad Bibliothekarerne angik, kunde deres Ansvar for de stedfundne Overskridelser ikke drages i Tvivl, selv for saa vidt de havde haft Direktørens Samtykke til Udgiften, og det

saaledes, at Kand. Kjærskou bar Ansvar for sin Ansættelse i Følge Ministeriets Skrivelse af 19. Jan. 1876, Prof. Didrichsen for den forud gaaende Periode. Naar Prof. Didrichsen havde ment, at hans Ansvar kun kunde vedkomme Tidsrummet indtil 1. Oktbr. 1875, beroede dette paa en Misforstaaelse. Ved den nævnte Skrivelse, hvorved Kand. Kjærskou blev ansat som Bibliothekar ved Haven, blev det vel fastsat, at den ham i denne Stilling tillagte Løn skulde udbetales ham fra 1ste Oktbr. 1875 at regne; men der kunde herved ikke paalægges ham noget officielt Ansvar for Handlinger, som laa forud for hans Ansættelse. At Prof. Didrichsen, som det oplystes i Prof. Langes Erklæring, allerede en rum Tid før d. 19. Jan. 1876 faktisk havde overladt Varetagelsen af saa godt som alle Bibliotheks Forretningerne til da værende Assistent Kjærskou, kunde selvfølgelig ikke befri Prof. Didrichsen for det af hans Stilling flydende Ansvar.

Hvad angik Omfanget af det Ansvar, der efter det anførte maatte paahvile Prof. Didrichsen og Kand. Kjærskou, henholdsvis for Tidsrummet før og efter den 19. Jan. 1876, da indeholdt de foreliggende Erklæringer ikke tilstrækkelige Data til at dømme herom. Til en saadan Dom maatte udkræves langt mere i det enkelte gaaende Oplysninger om Tidspunkterne for de forskellige Anskaffelser, og herved maatte det fremdeles komme i særlig Betragtning, hvilke Anskaffelser der vare Fortsættelser af tidligere begyndte og erhvervede Værker, Fortsættelser, som Eftermanden var bundet til at modtage, og hvilke der derimod vare virkelig nye Erhvervelser. For at komme til fuld Klarhed herom, maatte Konsistorium fordre sig meddelt detaljerede Regnskaber med alle indkomne Regninger og Forklaringer over de enkelte Poster, og dette Materiale maatte undergives en nøjagtig, i det enkelte gaaende Prøvelse. Konsistorium havde imidlertid troet at turde gaa ud fra, at det ikke var Ministeriets Mening, at det skulde være nødvendigt at gaa saa dybt ind i Sagen. Det vilde kun udkræves, dersom det var Ministeriets Hensigt at gjøre videre gaaende Følger af det paadragne Ansvar gjældende. Men efter Sagens Beskaffenhed havde Konsistorium antaget, at Ministeriet ikke vilde finde Grund til at gaa videre i denne Henseende end til, at Ministeriets Misbilligelse af det stedfundne tilkjendegaves de paagjældende, hvad der i Virkeligheden alt var sket ved Kommunikationen til dem af Ministeriets Skrivelse af 24. Juni. Konsistorium fremhævede med Hensyn hertil, at det noget tjente til de paagjældendes Undskyldning, at det havde Vanskeligheder at beregne hvert Aars Anskaffelser efter den bevilgede Sums Størrelse. Ligesom det var Ministeriet bekendt, at der af Hensyn til lignende Vanskeligheder tidligere havde været anerkjendt for Universitetet forskellige saa kaldte fortløbende Konti, saaledes kunde det vel forstaaes, at den Fremgangsmaade, at lade det ene Aar hjælpe paa det andets Udgifter, havde forekommet de paagjældende som saa naturlig, at dens Ulovmedholdelighed ikke havde staaet dem klar. Der kunde dernæst heller ikke være Tvivl om, at en Gjentakelse i Fremtiden vilde være forebygget ved Ministeriets Skrivelse for deres Vedkommende, der endnu stode i Forhold til Haven. Konsistorium henstillede derfor til Ministeriet, om det ikke efter Omstændighederne maatte finde, at denne Sag kunde anses for tilstrækkelig oplyst ved de indkomne Erklæringer og ved det, som oven for var bemærket om de paagjældendes Ansvar for det passede i Almindelighed.

Under 20. Oktbr. tilskrev Ministeriet derefter Konsistorium, at det vilde søge det omhandlede Beløb 1460 Kr. 91 Ø. bevilget ved Tillægsbevillings Lovforslaget for Finansaaret 1876—77; men det opfordrede derhos Konsistorium til med

Hensyn til Universitetets øvrige Samlinger at lade anstille fornøden Undersøgelse om, hvorvidt der ved Anvendelsen af de Summer, der aarlig bevilges disse, iagttoges en saadan Orden, at lignende Forhold ikke vare at befrygte. Efter at Konsistorium havde meddelt samtlige Bestyrere af Universitetets videnskabelige Samlinger og Anstalter saa vel denne Skrivelse som Ministeriets foran nævnte Skrivelse af 24. Juni og opfordret dem til at meddele alle de Oplysninger, der i saa Henseende vare nødvendige, modtog det 8 Erklæringer, hvis Indhold her nærmere skal omhandles.

Universitetsbibliotheket, Prof. Thorsen (28. Decbr. 1876): Der var vistnok altid udvortes Vanskeligheder forbundne med den økonomiske Bestyrelse af et offentligt Bibliothek, som ikke havde store Indtægter, som omfattede alle Videnskabsfag, og som ikke søgte at holde sig tilbage, men at gjøre sig saa nyttigt til alle Sider som muligt. Man havde her at gjøre med mange Videnskabsmænd og Videnskabsdyrkere, ligesom ogsaa med mangfoldige, som søgte Kundskaber, og fra dem fremkom der naturligvis Ønsker, Forslag og Forlangender, hvilke man maatte anse det for en kjær Pligt at imødekomme; man havde at gjøre med en stor Mængde af literære Sager, som Boghandelen frembød og ofte vare ubestemmelige med Hensyn til Tid og Omfang; man havde endelig at gjøre med mange Enkeltheder, der gik mere eller mindre tilbage i Tiden, hvorved, naar Lejligheden kunde benyttes, mangt et Hul kunde udfyldes, mangt et Savn kunde afhjælpes. Vistnok vare Priserne bestemte, saa vel for hine som for disse, men ved de først nævnte fandt det desværre Sted, at Priserne stadig vare meget stigende — navnlig gjaldt dette om tyske Bøger —, og saaledes, at der var stor Forskjel med Hensyn til Tiden nu og blot for et Par Aar siden. For Universitetsbibliothekets Vedkommende var der den særskilte Vanskelighed, at der ikke havdes en samlet Sum, som det under Tingenes daglige Gang var let at overse, altsaa ikke et enkelt Regnskab, men derimod hele 10. Foruden den egentlige Hovedsum var der nemlig Moltkes Legater (3), Eibeschützes (2), Elerts, Schous og Vedel-Simonsens og endelig Tilskuddet fra den polytekniske Lærestanstalt. Med Undtagelse af den sidst nævnte Post havde alle de andre (8), om de end til Dels vare smaa, deres Særegenheder, ligesom de ogsaa fulgte Kalenderaaret.

Efter at alt saa nøje som muligt var blevet taget for og undersøgt, var Status nu følgende: Der skyldtes i Boghandelen omtrent 7600 Kr., hvortil kom Indbindingsregning c. 600 Kr. og mindre Regninger c. 200 Kr., i alt 8400 Kr. Hertil havdes c. 4000 Kr., efter at 400 Kr. vare tilbageholdte som forud bestemte til Mellemværendet med „Literaturselskabet for Læger“, i Følge den i sin Tid skete Overenskomst. Det, der blev tilbage, kunde synes temmelig meget; men hertil bemærkede Universitetsbibliothekaren, at Halvdelen af denne Sum ligefrem var under Legaterne — hvilke alene kunne anvendes til Bogkjøb — og med Lethed udrededes deraf. Den anden Halvdel faldt derimod paa den almindelige Konto, den egentlige Hovedsum; men han kunde ikke noksom gjøre opmærksom paa, at paa den udelukkende faldt det, der vedkom de 4 gamle akademiske Hovedfag, Theologi, Jus, Medicin og Filosofi med Tilbehør, ligesom ogsaa Literaturhistorie, og paa den anden Side faldt derpaa, kun med smaa Undtagelser, hele den store Indbindingsudgift, der Aar for Aar blev større, eftersom Gjenstandene bleve flere og sværere, ej at tale om, at Arbejdet i og for sig i det sidste Par Aar var steget med 25—30 pCt. mod før. Endelig maatte selvfølgelig paa denne Konto falde

alt, hvad der mellem Aar og Dag hidrørte fra Bygningens Brug, mangfoldige Smaating (Vinduernes Afpudsning 2 Gange om Aaret kostede f. Ex. 100 Kr.), fremdeles Opvarmningen, al Rengjøring i det store, Skrivematerialier, især Papir, alle Slags Sendelser, Transporter osv. Den almindelige Konto havde saaledes for meget at bære og kunde let blive noget overvældet. Underskuddet haabede han imidlertid at kunne dække i Begyndelsen af det paafølgende Finansaar, saaledes at det rette Forhold mellem løbende Udgifter og Indtægt nøje blev iagttaget i Løbet af dette og fremdeles

Det zoologiske Museum, Museumsraadet (3. Marts 1877): Ligesom der hidtil havde været stræbt efter at overholde de budgetmæssige Forskrifter, saa at ikke alene Kontoerne ikke bleve overskredne, men tillige de i Aaret skete Udgifter og Anskaffelser bleve optagne paa disse, saaledes havde det ogsaa i indeværende Aar efter Evne været Tilfældet, og Raadet og Bestyrerne vilde ogsaa i Fremtiden lade sig det være magtpaaliggende at holde Regnskabet saaledes. Deres Embedsansvarlighed for Museets og Afdelingernes Fremme og Virksomhed og for Samlingernes Konservations kunde imidlertid medføre og havde nu og da medført, at der paa eget Ansvar ud over Aarets faste Annua blev anskaffet Gjenstande og Konservationsmidler, hvis Beløb altsaa delvis ikke kunde komme til Udbetaling for i et følgende Virksomhedsaar. Dette var ganske vist en Uregelmæssighed; men naar den fandt Sted, vilde den dog, nærmere beset, maaske kunne kaldes mere tilsyneladende end virkelig, paa Grund af særlige Forhold inden for det zoologiske Museum. For at bøde paa Afdelingernes særdeles tarvelige Annua, havde disse nemlig, foruden deres ved Budgettet givne faste Tilskud, Adgang til visse ubestemte og længere Tid i Forvejen ikke beregnelige aarlige Tilskud fra Museets Fælleskonto, efter Museumsraadets egen Fordeling. Saadanne ubestemte Indtægter ud over Aarets faste Annua havdes dels fra Salg til Udlandet enten af Doubletter eller af Gjenstande, indsamlede i dette bestemte Ojemed, ved hvis Afhændelse det imidlertid let kunde hænde og var hændet, at det betingede Beløb ikke blev indbetalt til Museet just til den Termin, man havde kunnet vente; dels havdes de fra Overskuddet af, hvad der ved Salget af „Vejledningen i det zoologiske Museum m. m.“ indkom til Fælleskontoen, et Overskud, som ved særlige Forhold kunde blive meget mindre i et Aar end sædvanlig. For det løbende Regnskabsaar havde saaledes to Omstændigheder betydelig forringet eller næsten resorberet dette forventede Overskud, nemlig et nyt Oplag af „Vejledningen“, og den Omstændighed, at det blev nødvendigt at afskedige Fyrbøderen fra Museets Tjeneste med Udbetaling af $\frac{1}{4}$ Aars Løn og endnu i Oktober Maaned at lønne en anden i hans Sted.

Ved Udgangen af Finansaaret 1876—77 vilde Status for det hele Museum og de enkelte Afdelinger stille sig saaledes: Museets almindelige eller Fælleskonto vilde kunne optage alle de paa den for Aaret faldende Krav. Inden for 1ste Afdeling (Pattedyr, Fugle, Krybdyr, Padder og den palæontologiske Samling) vilde der blive en Overskridelse af henved 400 Kr., som tænktes dækket i det kommende Regnskabsaar. I Begyndelsen af Efteraaret blev der nemlig tilbudt Afdelingen et Skelet af et afrikansk Næshorn til den forholdsvist billige Pris af c. 1020 Kr. Da et saadant Skelet vilde afhjælpe et væsentlig Savn og derhos var saa yderst sjældent at faa, at det aldrig før i Bestyrerens lange Embedstid havde været muligt at skaffe det, købte han det paa det Vilkaar, at en Del af Prisen skulde erlægges i indeværende Regnskabsaar, Resten derimod først i det kommende Aar.

I 1876—77 kunde betales c. 660 Kr.; henved 400 Kr. maatte da dækkes af næste Aars Indtægt og vilde ogsaa kunne dækkes af denne, da Bestyreren var forberedt derpaa. Et paatænkt Salg af et Delfinskelet, hvorved dette Beløb vilde være kunnet dækket, kom nej i Stand, fordi de paagjældende fremmede Museer, til hvilket Salget skulde have været iværksat, i Øjeblikket ikke havde Pengene paa rede Haand. I Løbet af 1877 vilde dette Salg dog komme i Stand. Det havde ogsaa tidligere været Tilfældet, at der i et enkelt Aar have været gjort Udgifter — saa vel paa Fælleskontoen, som paa de enkelte Afdelingers Konti —, som, naar Nødvendigheden bød det, vare blevne helt eller delvis overførte til det følgende Aars Regnskab. Endelig burde det fremhæves, at eftersom alle den 31. Marts ikke forbrugte Beløb skulde tilbagebetales i Kvæsturens Kasse, og det derved desværre var gjort umuligt saa vel for de enkelte Afdelinger som for hele Museet at opspare noget til Brug ved paakommende Lejlighed, saa vilde et hvilket som helst større Kjøb næsten umuliggjøres og en planmæssig og forud skuende Styrelse af Afdelingerne i høj Grad hindres og besværes, naar den Fremgangsmaade, som var brugt i det oven for omtalte Tilfælde, blev Bestyrerne forbudt.

2den Afdeling (Fiske, Orme, Bløddyr og Straaldyr) vilde, navnlig for anvendt Spiritus og for modtagne Glas, der dog kun for en Del hidtil vare blevne benyttede, ved Finansaarets Udgang komme til at staa til Rest med c. 400—450 Kr., og af Hensyn hertil maatte der allerede i December Maaned 1876 ske en Standsning indtil videre af den vigtige og paatrængende Opstilling og Omstilling af Fiskeklassen, og Virksomheden i denne Afdeling altsaa flyttes over i andre Retninger, der vel ikke for Konservationsens Skyld fordrede Arbejder udførte just nu, men hvori der dog inden ret lang Tid maatte arbejdes, og hvori der i den nærmeste Tid kunde arbejdes med ringere daglige Udgifter. Det maatte navnlig erindres, at Afdelingen bestod af Dyreklasser, der i meget stort Omfang vare opbevarede i Spiritus og til videnskabelig Afbenyttelse maatte opbevares i Spiritus, og at en Sum, saa stor som $\frac{2}{3}$ af Afdelingens Annuum i dette Aar, havde maattet anvendes til Spiritus. En Del af denne Spiritus var unægtelig medgaaet til den fremskridende Opstilling og Tilgængeliggjørelse af Samlingerne, navnlig af Fiskeklassen, men det maatte ikke overses, at denne Opstilling, navnlig i Følge den økonomiske Opstillingsmaade, der i Afdelingen var overført fra Universitetets forrige zoologiske Samling, var en væsentlig Del af selve Konservationen, og at denne sidste ogsaa uden en egentlig Museumsopstilling vilde have paabudt en væsentlig Forøgelse i Spiritus-Anskaffelsen. Den ansvarlige Bestyrelse for en Afdeling var først og fremmest ansvarlig for Bevarelsen af dens Samlinger; men alene Bevarelsen kunde uventet og uanmeldt fordre inden for et kort Tidsrum større Udgifter, end et meget begrænset Annuum kunde tillade, og derved sætte Bestyreren i det Dilemma at maatte vælge mellem de to Ansvarligheder, der utvivlsomt begge paahvilede ham, Ansvarligheden lige over for det reelle og lige over for det formelle og disses Følger. Som et Exempel for indeværende Aar paa en saadan ikke forud imødeset større Spiritus-Udgift anførtes den, der fremkaldtes ved en Gave af 12 Hajer og Rokker og 72 Arter af Benfiske (83 Individuer), alle i Spiritus og flere i meget store og anselige Stykker. Hvad her var anført fra Konservationsens Side, kunde til et andet Tidspunkt gjøre sig gjældende med Hensyn til Erhvervelsen af en tilbudt vigtig Gjenstand, hvis Ikke-Erhvervelse i det gunstige korte Øjeblik, da Tilbudet var der, med saa meget større Ret vilde kunne lægges

Bestyreren til Last, som dens senere Anskaffelse, om nogen Sinde Lejlighed dertil senere vilde tilbyde sig, mangen Gang fordrede den dobbelte eller ferdobbelte Udgift. Ligesaa maatte det ikke glemmes, at ligefremme Bestillinger af vigtige, undertiden for slige mindre rige Museer ret kostbare Gjenstande meget sjælden og kun undtagelsesvis kunde af vedkommende leveres i det Aar, de bleve bestilte, eller til et bestemt Aar, men først naar de kunde overkomme Gjenstandene, ofte først i Løbet af 2—5 Aar, i hvilket Tidsløb Bestyreren altsaa, alt efter den fastsatte Aftales Natur, maatte modtage og betale det bestilte, naar det kom. Af indeværende Aars Erhvervelse hørte en Sending fra Nizza (paa henvend 100 Kr.) ind under denne Kategori. Det var en Sending af for længst skete og fornyede Bestillinger af visse Hajfiskeformer, hvis Savn i Museet baade i zoologisk og palæologisk Henseende havde været følelig. Men nagtet dette af forskellige Aarsager fremkaldte Tryk paa næste Aars Annuum og paa Virksomhedsretningen inden for Afdelingen nærrede Bestyreren ingen Tvivl om, idet Afdelingen turde anse i det mindste noget Tilskud fra Fælleskontoen som sandsynligt, at han vilde kunne holde Udgifterne inden for Aarets Annuum.

I 3dje Afdeling (Insekter, Edderkopper, Myriapoder, Krebsdyr) vilde Aarets Regninger alle kunne dækkes af Annuet og det samme antoges for Studie- og Forelæsningsksamlingens Vedkommende

Mineralogisk Museum, Prof. Johnstrup (23. Novbr. 1876): Bestyreren bemærkede, at i de 10 Aar, i hvilke han havde aflagt Regnskab for Museet, havde der kun en Gang fundet en Overskridelse Sted, nemlig i det første Regnskabsaar 1866—67, til Beløb 34 Rd. 2 Mk. 5 Sk. Da der ved denne Lejlighed af Revisionen blev gjort opmærksom paa Ønskeligheden af i Fremtiden at undgaa Underbalance i Regnskabet, havde han senere strængt overholdt, at der aldrig hvilede paa Museet anden Gjæld, end den, der kunde betales af Aarets Indtægter. Dette gjaldt ogsaa for indeværende Finansaar og vilde ligeledes blive iagttaget i Fremtiden.

Astronomisk Observatorium, Prof. Thiele (28. Novbr. 1876): Observatoriets Normalsum var og havde i en lang Aarrække været utilstrækkelig til Observatoriets Fornødenheder, og det i den Grad, at det, der vilde udfordres til at bringe Observatoriet og dets Samlinger i god og formaalstjenlig Orden, vilde være en langt større Sum end Gjælden ved botanisk Haves Bibliothek. Dog bemærkede Bestyreren, at der ikke ved hans Forgængers Død paahvilede Observatoriet nogen saadan uafgjort Gjæld som ved botanisk Haves Bibliothek; den eneste svævende Sag, der i nogen Henseende frembød Lighed hermed, hvorom neden for, angik i alt Fald et meget mindre Beløb. Ved Slutningen af Finansaaret 1875—76 var Forholdet uforandret; i Øjeblikket var Situationen vanskeligere. Det havde været nødvendigt før Vinteren at lade en betydelig Del af Bibliotheket indbinde og ved et dertil anskaffet Apparat at underkaste Kuplens Mekanisme et højst nødvendigt Eftersyn. Ved den yderste Sparsomhed vilde forhaabentlig en Overskridelse kunne undgaa; men Bestyreren maatte saa rigtignok blandt meget andet opgive at holde Observationsøvelser endnu i næste Semester, da der af Observatoriets mange smaa Instrumenter næppe havde et Par Sextanter i brugbar Stand. Han havde allerede benyttet en Lejlighed til for Ministeriet at antyde denne Observatoriets uheldige Situation i Almindelighed, men samtidig udtalt Ønsket om at kunne benytte Erfaringerne ogsaa fra indeværende Finansaar til Grundlag for den Indstilling, som Normalsummens Utilstrækkelighed gjorde nødvendig.

Under saadanne Forhold vilde det endog uden Hensyn til Ulovligheden ikke være at befrygte, at Observatoriet med velberaad Hu skulde stifte Gjæld i noget Finansaar; al Udsigt til, at den kunde betaales af et senere Aar, var øjensynlig illusorisk. Anderledes forholdt det sig med Fejl af mere tilfældig Natur; at saadanne kunde forekomme og bringe Observatoriet i Gjæld, kunde han saa meget mindre benægte, som der faktisk allerede i flere Aar havde foreligget et saadant Tilfælde, som hverken Prof. d'Arrest eller han havde kunnet regulere, og som de muligvis ikke en Gang havde været fuldt berettigede til at regulere. Med denne Sag, til hvilken han oven for havde hentydet, var Forholdet følgende. Da det saakaldte Zoneinstrument, efter at have været udstillet paa Industriudstillingen i 1872, blev opstillet paa Observatoriet, blev der indlagt nogle nye Bjælker i Gulvet under Instrumentet. Udgiften hertil, 100 Kr., var ikke blevet afholdt af Normalsummen for vedkommende Finansaar, og henstod endnu ubetalt, da Kreditor, Mekanikus Jürgensen, ikke havde insisteret paa snarlig Betaling. Medens disse Bjælker aldeles ikke havde nogen Betydning for Zoneinstrumentet, som det den Gang blev udrustet og endnu var, saa vilde de samme Bjælker derimod blive af Betydning, naar man vilde forvandle dette Zoneinstrument, der nu af Mangel paa Midler til at honorere Arbejder med det slet ikke kunde benyttes, til et for studerendes Øvelser og videnskabelige Arbejder lige nyttigt Passageinstrument. Til saadan Forvandling vilde Anskaffelse af et paa Gulvets Bjælker hvilende Apparat til Omlægning være tilstrækkeligt, og han maatte derfor anse Indlæggelsen af disse Bjælker som en første Del af et større, af Prof. d'Arrest paatænkt Foretagende, som Observatoriet imidlertid ikke havde kunnet lade udføre endnu. Hvor vigtig en Foranstaltning han end ansaa den omtalte Supplering af Zoneinstrumentet for at være, maatte han imidlertid for sit Vedkommende erkjende, at saa mange andre og endnu vigtigere Arbejder vilde være at udføre før dette, at dets Udførelse overhovedet vilde være afhængig af en særlig Bevilling eller en ret betydelig Forøgelse af Observatoriets aarlige Normalsum.

Fysiologisk Laboratorium, Prof. Panum (6. Decbr. 1876): Prof. Panum havde som Bestyrer af Universitetets fysiologiske Laboratorium saa vel her (fra 1864 til Dato) som tidligere i Kiel (1853—1864) altid iagttaget en saadan Orden, at det saa vidt muligt var undgaaet, at nogen ved Regnskabsaarets Slutning uafgjort Gjæld var overgaaet paa næste Regnskabsaar, og at enhver Overskridelse, som paa Grund af Omstændighederne havde været uundgaaelig, altid var holdt inden for saadanne Grænser, at den ved Regnskabsaarets Slutning uafgjorte Gjæld havde kunnet dækkes af det næste Regnskabsaars Budget, uden Fare for Anstaltens Virksomhed. Men ved Bestyrelsen af en saadan Anstalt som det fysiologiske Laboratorium var det ofte umuligt ganske at undgaa, at en og anden Udgift, som ikke havde kunnet forudses, og som var uundgaaelig nødvendig og uopsættelig, hvis ikke Anstaltens Virksomhed og den ved samme betingede Undervisning skulde afbrydes eller standses, nødvendigvis maatte afholdes af det følgende Regnskabsaars Budget, saafremt den ikke kunde bestrides af det for indeværende Aar disponible Beløb. Dette blev naturligvis saa meget mere uundgaaeligt, naar den til Anstaltens Vedligeholdelse og Drift bestemte Sum i Forhold til Fornødenhederne var saa ringe, som den var det for det fysiologiske Laboratoriums Vedkommende. Ved dette maatte forlods alle de Udgifter bestrides, som uundgaaelig udkrævedes til de daglige Øvelser og Arbejder, der stode i Forbindelse med Undervisningen,

og dernæst det, som behøvedes til paabegyndte eller uopsættelige videnskabelige Undersøgelser. Den Sum, som da blev tilovers til Anskaffelsen af Instrumenter og Apparater, der behøvedes for det fysiologiske Studiums tidssvarende Udvikling, var saa ringe, at det ofte kunde være vanskeligt at faa den udredet uden Fare for, at det for det indeværende Aar bevilgede Beløb blev overskredet. Dertil kom, at den Slags Instrumenter ikke henhørte til de kourante Handelsvarer, der kunde faas færdige til enhver Tid, men undertiden maatte bestilles længe i Forvejen, undertiden maatte tages, naar de netop vare færdige, og da altid maatte betaales strax ved Anskaffelsen. Lige over for den Bestemmelse, at enhver Udgift for Anstalten skulde bestrides af det løbende Aars Budget, var Forstanderen da — f. Ex. ved uundgaaelig Reparation eller Fornyelse af det til det daglige Arbejde eller for en paatrængende Undersøgelse fornødne Apparat eller Materiale — undertiden nødsaget til at foranledige, at de Regninger, som overskrede det for det løbende Aar bevilgede Beløb, holdtes tilbage af vedkommende, og først ved Begyndelsen af næste Regnskabsaar fremsendtes til Laboratoriet og anvistes af Forstanderen. Til Trods for disse Vanskeligheder skulde han som hidtil fremdeles ved Bestyrelsen af det fysiologiske Laboratorium nok vide at iagttage en saadan Orden, at der for denne Anstalts Vedkommende ikke skulde kunne forekomme Forhold af den Art, som havde foranlediget Erklæringen.

Normal-anatomisk Museum, Prof. Schmidt (1. Decbr. 1876): Bestyreren havde ikke ved noget Regnskabsaars Slutning haft Gjældsposter staaende udækkede, eller ladet afholdte Udgifter af nogen som helst Betydning gaa over paa det næste Aars Regnskab. — Paa Regnskabet over „særlige Udgifter ved det lægevidenskabelige Fakultet“ havde der under hans Bestyrelse en Gang været en lille Underbalance; men denne blev, efter foreløbig at være dækket af ham selv, nøjagtig opgivet i det aflagte Regnskab, med Anmodning om, at han maatte overføre den paa det følgende Aar, af hvis Indtægt den da ogsaa blev afholdt.

Pathologisk-anatomisk Samling, Prof. Reisz (6. Decbr. 1876): Efter den for Samlingens Udgifter trufne Ordning var det umuligt at overføre noget fra det ene Regnskabsaar til det andet, idet Regnskabet for hvert Aar blev afsluttet nøjagtig den 31. Marts. Men i Regnskabet opførtes hver enkelt Udgiftspost og bilagdes med Kvittering, og hvad der ved Regnskabets Afslutning maatte være bespart af den bevilgede Sum, indbetales i Universitetets Kasse, og først med Kvæsturens Kvittering for en saadan Indbetaling indsendtes Regnskabet til Revision og Decision. Hertil kunde føjes, at Regnskabet til lettere Oversigt for Revisionen var delt i 3 Hovedposter, under hvilke der opførtes de forskjellige enkelte Udgiftsposter, grupperede efter bestemte Regler. I det Tidsrum, i hvilket han havde bestyret Museet, var der aldrig i et efterfølgende Regnskabsaar blevet afbetalt Gjæld for et foregaaende.

Farmakologisk Samling, Prof. Warncke (5. Decbr. 1876): Bestyreren bemærkede, at den ringe Sum, som var stillet til Samlingens Raadighed og over hvis Anvendelse der meget let kunde gjøres Overslag, aldrig var blevet overskredet, og vel ej heller i Fremtiden vilde blive det.

Disse Erklæringer indsendtes af Konsistorium med Skrivelse af 26. Marts 1877. Konsistorium fandt ikke nogen Anledning til særlige Udtalelser med Hensyn til de af Professorerne Schmidt, Warncke, Reisz, Johnstrup og Thiele afgivne Erklæringer. Hvad angik de af Bestyreren af det fysiologiske Laboratorium og

af Museumsraadet for det zoologiske Museum afgivne Erklæringer, udtalte det, at der formentlig ikke kunde være Spørgsmaal om at give Bestyrerne af disse Samlinger i Følge deres ejendommelige Forhold et ubetinget Paalæg om at undgaa Overskridelser, men kun om at anvise dem de Forholdsregler, som de, naar Tilfældene indtraadte, vilde have at iagttage for at skaffe slige Overskridelser den fornødne formelle Berigtigelse, Forholdsregler, der da selvfølgelig ogsaa maatte komme til Anvendelse, naar ved andre Institutioner, end de to nævnte, lignende Tilfælde undtagelsesvis maatte indtræde. I det Konsistorium imødesaa, hvad Ministeriet herom maatte fastsætte, bemærkede det, at det vilde være hensigtsmæssigst, om den Fremgangsmaade, paa hvilken der henpegedes i Ministeriets Skrivelse af 24. Juni 1876, kunde undgaaes i saadanne Tilfælde, hvor det gjaldt ubetydelige Beløb, hvis Behandling paa den antydede Maade vilde volde et ikke til Sagens virkelige Betydning i Forhold staaende Besvær. Hvad indeværende Regnskabsaar angik, var det i øvrigt kun for de to Afdelingers Vedkommende af det zoologiske Museum oplyst, at der vilde blive en udækket Gjæld af henholdsvis henved 400 Kr. og mellem 400 og 500 Kr., med Hensyn til hvilke altsaa de Forholdsregler vilde finde Anvendelse, som Ministeriet maatte fastsætte. Hvad Universitetsbibliotheket angik, vilde der ved Udløbet af indeværende Regnskabsaar sandsynligvis komme til at paahvile den almindelige Konto en udækket Gjæld af noget over 2000 Kr., som det altsaa vilde blive nødvendigt at forskaffe Bemyndigelse til at dække i næste Regnskabsaar. I det Konsistorium i øvrigt henholdt sig til, hvad der herom nærmere meddeltes af Prof. Thorsen, tilføjede det, at der dog mulig kunde blive Spørgsmaal om at skaffe Bibliotheket en særegen Bevilling hertil. Det gjorde i denne Henseende opmærksom paa, at den Forøgelse af Universitetets Tilskud til Bibliotheket, som gaves ved Finansloven for 1872—73, alene blev motiveret ved Trangen til større Boganskaffelser, men at en ikke ringe Del af den var medgaaet til andre Udgifter, som vare støgne, navnlig til Brændsel, der i de sidste 5 Aar i alt havde kostet 1933 Kr. mere end i de foregaaende 5 Aar. Konsistorium forbeholdt sig derfor eventuelt at gjøre nærmere Indstilling herom, naar det forelaa at træffe Forholdsregler i Anledning af hin Bibliothekets udækkede Gjæld.

Under 1. Mai næst efter meddelte Ministeriet Konsistorium, at der til Dækning af den i Ministeriets Skrivelse af 20. Oktbr. 1876 omtalte, paa den botaniske Haves Bibliothek a conto fra Finansaaret 1875—76 henstaaende uafgjorte Gjæld ved Tillægsbevillingsloven for Finansaaret 1876—77 var bevilget et Beløb af 1460 Kr. 91 Ø. Det bemærkede derhos, at det paa Grund af de Vanskeligheder, det vilde medføre for Bestyreren af det fysiologiske Laboratorium og for Museumsraadet for det zoologiske Museum ganske at undgaa at overføre uafgjort Gjæld fra det ene Regnskabsaar til det andet, var sindet paa Finanslovforslaget for Finansaaret 1878—79 for de nævnte Samlingers Vedkommende at søge en lignende Bemyndigelse som den, der var indrømmet de kgl. Kunstsamlinger, se Finanslovens § 21 V. B. b. 7, til fra et Finnsaar til et andet at overføre et bestemt Beløb som disponibel Beholdning og til mod behørig Forklaring i Regnskabet at overskride den aarlige Bevilling med et lige saa stort Beløb, som i et nærmere bestemt Tidsrum blev likvideret med en vis Kvotadel aarlig. Ministeriet anmodede tillige s. D. Kvæstor om, efter nærmere Forhandling med de ovenmeldte Museums Bestyrelser at optage det fornødne herom i hans Forslag til Budgettet for 1878—79.

Paa Budgetforslaget for 1878—79 er der derefter ved Bevillingerne til

det zoologiske Museum og det fysiologiske Laboratorium optaget følgende Bemærkninger:

„Museumsraadet (Bestyreren) bemyndiges til paa denne Konto at overføre fra et Finansaar til et andet som disponibel Beholdning indtil 1100 Kr. (200 Kr.) og til mod behørig Forklaring i Regnskabsoversigten at overskrive Kontoen med et lige saa stort Beløb, som likvideres med mindst 275 Kr. (50 Kr.) aarlig.“

2. Universitetsbibliotheket.

Under 25. Apr. 1876 begjærede Ministeriet Konsistoriums og Universitetsbibliothekarens Erklæring med Hensyn til et af Folketinget til Ministeriet henvist Andragende fra 6 Redaktører af jyske Blade om en Forandring i den hidtil gjældende Bestemmelse om, at der af trykte Sager skal indsendes Exemplarer til de offentlige Bibliotheker, idet Ministeriet henviste til de i Folketingets Betænkning over Andragender herom gjorte Bemærkninger og til Folketingets Forhandlinger den 29. Marts s. A. Sp. 3562 ff.

I en Erklæring af 1. Juni s. A. udtalte Universitetsbibliothekaren, Prof. Thorsen, sig om Sagen. Han mindede om, at der ved Frd. 20. Jan. 1832 blev tilsagt Universitetsbibliotheket 1 Exemplar af alt, hvad der udgik fra Landets Bogtrykkerier, en Bestemmelse, hvori der ikke senere var gjort nogen Forandring. Dette Godes Virkeliggjørelse kunde kun ske ved meget Besvær og hyppige Vanskeligheder, da man derved havde med saa mange at gjøre paa forskjellig Maade. Det vilde være at fornægte Bibliothekets Væsen, om det ikke skulde have den fædrelandske Literatur saa fuldstændig som muligt; men det kunde man kun opnaa med Hensyn til den løbende Tids aarlige Frembringelser ved en Ordning som den nu bestaaende. At faa en mindre Sum i Stedet, for derved at tilvejebringe et Udvalg, vilde blive vilkaarligt og ufuldkomment, og ikke tilfredsstillende nogen. Og at købe til halv Pris alt — thi det vilde blive en omfattende Foranstaltning af det hele —, vilde kræve en stor Sum, saa stor og Aar for Aar voxende, at man ikke kunde tænke paa at forlange den eller faa den. Desuden vilde ogsaa paa den Maade ganske vist adskilligt unddrage sig, som tilsyneladende var smaat eller af mindre Betydning. Paa to Steder burde alle den indenlandske Presses Frembringelser være bevarede. At der fra Bibliothekets Side maatte lægges saa megen Vægt derpaa, var selvfølgelig væsentlig af Hensyn til Almenhedens Interesse. Det vilde blive et overordentligt, altid stigende Savn, om de hjemlige literære og periodiske Sager unddroges samme, og det saa meget mere, som det gjældende Reglement for Brugen af Bibliotheket tilsiger alle Adgang, „som søge Kundskab“, uden Hensyn til Stedet, hvor vedkommende opholde sig, naar de kun have en sikker Mellemand til at besørge det fornødne. Det maatte synes at være i Bogtrykkeriernes egen Interesse, at der dog var Steder, hvor det, der var udgaaet fra Officinerne, blev opbevaret gjennem Tiderne til Brug. Amts- og Byarkiverne gjemte ganske vist intet saadant planmæssig, og den private Opbevaring var meget tilfældig og usikker. I øvrigt paahvilede der jo kun Bogtrykkerierne Forpligtelse til at aflevere; det kunde jo maaske genere lidt, men det var dog ikke noget, som det var værdt at tale om, eftersom det paa de fleste Steder vilde kunne gjøres paa højst et Par Timer en eller to Gange om Aaret. Den

egentlige Ydelse hvilede som bekjendt paa Forlæggerne eller Ejerne af det, der trykkes. Hvad Aviser og Blade angik, da var det vistnok ofte nu Tilfældet, at Bogtrykker og Forlægger var samme Mand. At trykke — af Hensyn til Universitetets Forsyning — 1 Exemplar ud over Abonnenternes Tal, kunde næppe betragtes som en Byrde. Og naar en havde flere, endog fire, som der var blevet fremhævet, saa var dog i Virkeligheden et saa stort Antal Aviser paa samme Haand meget mindre, end det syntes; thi det var ikke aldeles selvstændige Blade, men, hvad det væsentlige Indhold angik, af samme Sats, hvortil var føjet Bekjendtgørelser o. s. v. Men gjordes der ind paa et ikke stort Omraade nogen Appel til de vedkommendes Redebonhed, saa var det dog heller ikke uden et vist Vederlag; der var de to vedvarende Goder, saaledes som det oven for var fremhævet: den sikre Opbevaring og Adgang i let Form til det, som Bibliotheket havde. Han kunde saaledes ikke andet end antage, at det i Grunden var i alles Interesse, at den nu bestaaende omhandlede Ordning opretholdtes, og han maatte derfor saa bestemt som muligt fraraade, at der deri gjordes nogen Forandring. Sluttelig bemærkede han, at Sverige havde tvungen Aflevering fra Bogtrykkerierne til det kgl. Bibliothek, Upsala, Lund og Justitsministeren, altsaa 4 Explr., saaledes anordnet, at det var en Byrde for Bogtrykkerne. Den gjældende Lov var endog fra 1866, støttet paa den allerede fra 1809; først nævnte indeholdt den strængere Bestemmelse, at Bogtrykkerierne skulle indsende alle Exemplarerne, forsynede med tilhørende „plancher“, hvad enten de vare store eller smaa. Det var en virkelig, hos os ubekjendt Byrde, da der paa den Maade skulde tilsvares af Bogtrykkerierne ogsaa, hvad de ej selv frembragte, men derimod maatte skaffe til Veje andetsteds fra. Vore svenske Naboer havde ved Loven af 1809 og 1866 noksom erklæret, at en saadan ikke var mod deres konstitutionelle Grundsætninger.

Ved under 12. Juni at indsende denne Erklæring til Ministeriet, bemærkede Konsistorium, at det i Overensstemmelse med den maatte udtale sig imod, at der skete nogen Forandring i de gjældende Regler om Aflevering af Friexemplarer til Universitetsbibliotheket. Den Byrde, som herved var lagt paa Forlæggerne — ikke Bogtrykkerne, der kun besørgede Afleveringen, jfr. Frd. 20. Jan. 1832 § 1 — var i og for sig ikke betydelig. I alle de mangfoldige Tilfælde — hvilke særlig fandt Sted ved Dagspressens Frembringelser —, hvor Bibliotheket ikke vilde anskaffe Skriftet, dersom der skulde betales for det, var Byrden kun den positive Merudgift til Papir m. v., som Trykningen af et Friexemplar bevirkede, og til Gjengjæld for denne Byrde fik Forlæggerne med Almenheden Erstatning derved, at Bibliotheket paatog sig, ikke uden betydeligt Besvær for Bibliothekets Kræfter, den Opgave at være et sikkert Arkiv, i hvilket der altid, hvor lang Tid der end gik hen, uden Vanskelighed kunde have Adgang til et Exemplar af enhver Frembringelse af den indenlandske Presse. Dette havde atter navnlig Betydning ved Dagspressens Frembringelser, for hvis Vedkommende det laa i Forholdets Natur, at den private Opbevaring af ældre Sager maatte blive usikker og tilfældig. At det var et stort Gode for Almenheden, var klart. Det kunde jo tænkes, at endog Konstateringen af en i Almindelighed saa uvigtig Kjendsgjerning, som den, at et Avertissement var indrykket i en Avis paa et bestemt Tidspunkt, i et givet Tilfælde kunde have betydelig Interesse. Men hyppigst og sandsynligst vilde det være, at det netop var Forlæggerne, som nøde Fordelene af dette Gode.

Men selv om det ej var Tilfældet, turde dog den Byrde, som der var Tale om, ikke være mere ejendommelig for denne Erhvervsvirksomhed end de mange andre Begrænsninger i Samfundets Interesse, som Forlagsretten var undergivet, og herfor fandt det et vægtigt Vidnesbyrd i den Omstændighed, at en lignende, ofte endog ulige mere trykkende Byrde gjaldt vistnok i de fleste andre Stater. Skulde det blive nødvendigt for Bibliotheket at betale for den indenlandske Presses Frembringelser, kunde der ikke længer for Bibliotheket være Tale om at fyldestgøre den foran omtalte Opgave som Arkiv eller Magasin for alle indenlandske Tryksager. Dertil vilde Udgiften blive altfor stor, selv om man forudsatte en nedsat Pris. Bibliotheket maatte nødvendig stille sig et snævrere Formaal, saa at kun det anskaffedes, som regelmæssig kunde have en almindelig Interesse. Det var da en Selvfølge, at der ordentligvis ikke vilde kunne blive Tale om Anskaffelse af Dagspressens Frembringelser. Konsistorium fraraadede derfor ved Forandring i de paa dette Omraade nu gjældende Regler at hidføre et saadant Resultat.

Ministeriet tilskrev derefter under 2. Oktbr. Folketingets Formand, at det ikke havde fundet Anledning til at foretage nogen Forandring i de om det ommeldte Forhold bestaaende Regler.

— I Anledning af, at Prof. Thorsen til Konsistoriums Afgjørelse havde henstillet et ham tilstillet Andragende fra Dr. Hasse i Kiel om Udlaan af Universitetsbibliothekets Manuskript „Exordium caræ insulæ“, tilskrev Konsistorium under 2. Sept. 1876 først nævnte, at det omspurgte Manuskript som det eneste, der eksisterede af et saa betydningsfuldt literært Monument, hørte til dem, hvis Udlaan, naar det overhovedet blev tilstedet, kun burde ske under Iagttagelsen af Former og paa Vilkaar, der afgave den højest mulige Betyggelse mod ethvert Uheld, og som ogsaa andetsteds i lignende Tilfælde blev iagttaget. Andragendet om Udlaan maatte derfor i ethvert Fald fremsendes ad diplomatisk Vej gennem vedkommende Udenrigsministerier, og Udlaanet vilde da kun kunne bevilges paa den Maade, at Manuskriptet blev oversendt til Kiels Universitetsbibliothek og forblev i dets Varetægt, saaledes at Benyttelsen alene kunde finde Sted i dets Lokaler. Konsistorium tilføjede imidlertid, idet det paalagde Prof. Thorsen at gjøre Dr. Hasse bekjendt hermed, at det vilde anse det for ønskeligt, at han samtidig vilde henlede hans Opmærksomhed paa, om det ikke under disse Omstændigheder maatte frembyde sig som den letteste og naturligste Udvej, at Manuskriptet blev eftersat her paa Stedet, for saa vidt overhovedet Øjemedet nødvendiggjorde Afbenyttelsen af Originalmanuskriptet.

3. Det zoologiske Museum.

Efter at Museumsraadet havde gjort Indstilling til Konsistorium om Besættelsen af den ledige Post som Fyrbøder ved Museet, tilskrev Konsistorium under 19. Jan. 1877 Museumsraadet, at det intet havde at erindre mod den foreslaede Ansættelse, men at det i Overensstemmelse med, hvad der fulgtes som Regel i andre lignende Forhold, ansaa det for rettest i dette som i fremtidige Tilfælde, at Museumsraadet selv foretog Udnævnelsen.

4. Det astronomiske Observatorium.

Efter at Prof. astron. Thiele i Sommeren 1876 havde henledet Konsistoriums Opmærksomhed paa Nødvendigheden af, at der blev truffet Foranstaltninger til at sikre Observatoriet mod den skadelige Indvirkning, som Færdselen og Gadebelys-

ningen paa den til Observatoriet stødende Voldgade havde paa dets Observationer, indledede han med Konsistoriums Samtykke Forhandlinger med Kjøbenhavns Magistrat om, hvorledes der hensigtsmæssigst kunde raades Bød herpaa. I Skrivelse til Magistraten af 14. Sept. 1876 præciserede han de Ønsker, han i saa Henseende nærede, saaledes:

1. Ved den Regulering af Voldgaden forbi Observatoriet, som netop da var begyndt, ansaa han det for højest ønskeligt, om Brolægningen af Kjørebanen helt kunde undgaas, og om navnlig den ældre Stenbro mellem Gothersgade og Sølvgade ved først kommende Lejlighed kunde blive erstattet med Makadamisering.
2. Observatoriebakkens Skraaning mod Voldgaden fra Opkjørselen til Observatoriet til Hegnet mod botanisk Have Øst for Observatoriet, altsaa det Kommunen tilhørende Stykke, var en yndet Tumbleplads for Gadeungdommen, som til Ulempe for Observatoriet der drev støjende Lege, og som havde suppleret Opkjørselen til Observatoriet med en selv lavet Gangsti langs Observatoriet og botanisk Haves Hegn. Fredningen af denne Skraaning var af stor Betydning for Observatoriet, og dettes Personale skulde til enhver Tid være villigt til at bidrage sit dertil; men Hovedbetingelsen for Fredningen vilde være en fuldstændig Indhegning af nævnte Skraaning fra Observatoriets Hegn omkring Tycho Brahes Statue ned langs Opkjørselen til Observatoriet og derfra langs Voldgadens Fortov hen til botanisk Haves Hegn. Desuden maatte det ønskes, at det saaledes indhegnede Terræn kunde blive beplantet saa tæt som muligt med Træer eller høje løvrige Buske; thi dels vilde Fredningen faa større Vægt, naar Indhegningen omgav et benyttet Areal, end naar den blot omgav en græsbegroet Skraaning, dels vilde ogsaa Træerne eller Buskene kunne hjælpe til at sprede den uundgaelige Støj og Lys fra den nær liggende Gade.
3. Observatoriet ønskede Tilladelse til, efter nærmere Forhandling med Gasværkets Bestyrelse, paa egen Bekostning at lade anbringe saadanne Skjærme paa en Del nær liggende og for Observationerne skadelige Gaslygter, hvorved de direkte Lysstraalere fra Gasblussene hindredes i at træffe Observatoriet, selvfølgelig uden at derved selve Gadernes Belysning blev svækket i nogen mærkelig Grad.

Som Svar herpaa tilskrev Magistraten under 12. Oktbr. Prof. Thiele, at den for sit Vedkommende var villig til at overlade Observatoriet den ommeldte Skraaning fra Observatoriet til Voldgaden med Tilladelse til at indhegne og beplante samme med lavere Træer og Buske paa en saadan Maade, som blev billiget af Magistraten og i øvrigt paa følgende Betingelser:

1. at Kjørebanen til Observatoriet ikke blev afspærret,
2. at Observatoriet for den overladte Skraaning betalte en aarlig Afgift af 2 Kr., og
3. at dette Lejemaal kunde hæves fra Magistratens Side med 3 Maaneders Varsel.

Magistratens Samtykke var derhos selvfølgelig betinget af, at denne Overenskomst blev billiget af Borgerrepræsentantskabet. Det tilføjedes derhos, at det var paatænkt i det paafølgende Aar at istandsætte Østervoldgade fra Gothersgade til forbi botanisk Have, og at Magistraten ved denne Istandsættelse ud for Observatoriet vilde ombytte Brolægningen med Makadamisering i større Udstrækning end oprindelig bestemt, samt at Magistraten vilde give sit Samtykke til, at der paa Observatoriets Bekostning paa en Del nær liggende Gaslygter anbragtes Skjærme, i hvilken Henseende Prof. Thiele blev anmodet om at konferere med Gasværkets Bestyrer.

Prof. Thiele forelagde derefter ved Skrivelse af 18. Oktbr. Sagen for Konsistorium. Idet han bemærkede, at Observatoriets Beliggenhed vilde have tabt sine Ulemper, naar Sagen ordnedes paa den antydede Maade, udtalte han med Hensyn til Beplantningen en Frygt for, at der i den fra Magistratens Side foreslaaede Form for Tilladelsen hertil, laa en Mulighed for, at Nyttens af denne Foranstaltning kunde blive forsvindende for Observatoriet. Medens Magistraten vilde indskrænke Beplantningen til lavere Træer og Buske, og forbeholdt sig sin Billigelse af Beplantningen, krævede Observatoriets Tarv, at der paa visse Steder anbragtes Træer af saadan Højde, at de kunde naa at skjule Gaden for Observatoriets Altan og Kuppel, og altsaa ogsaa omvendt disse for Gaderne; disse højere Træer vilde kun vanskelig alle kunne anbringes paa Observatoriets egen Grund. I denne Henseende maatte han derfor i alt Fald foreslaa en Modifikation af Betingelsen for Lejemaalet, som sikrede Observatoriet Ret til ved Beplantningen at varetage sine egentlige Interesser. I øvrigt maatte vel Opsigelse fra Observatoriets Side kunne ske med samme korte Varsel som fra Magistratens Side.

Hvis man kunde forudsætte og sikre sig, ikke at Gaden blev makadamiseret og Gaslygterne aflændede, men at disse Foranstaltninger vilde kunne opretholdes i Fremtiden, selv om modsatte Interesser mulig skulde komme til Orde, vilde en saadan stærk Beplantning, som kun kunde ventes udført ved, at Observatoriet fik Raadighed over den omtalte Skraaning, om den end altid vilde være ønskelig, dog ikke vedblive at være en saadan Nødvendighed for Observatoriet, at man af Hensyn til den for enhver Pris maatte sikre sig selv at komme til at udføre den. Han vilde dog forudsætte, at de indrømmede Goder kunde betragtes som en fastslaaet Kjendsgjerning og fra dette Udgangspunkt opveje Omkostningerne ved Beplantningen og Indhegningen mod det Gode, som kunde opnaas alene ved disse. Omkostningerne vilde være:

Grundens Dybgravning, Anlæg og Beplantning.....	600 Kr.
Hegn af 400 Alens Længde af vilde Roser.....	160 —
Midlertidigt Hegn af 6 Rækker Jærntraad paa høvlede og malede Træstolper af 2 Alens Højde over Jorden.....	424 —
	<hr/>
	1184 Kr.

Dersom Observatoriet ikke lejede Skraeningen, vilde Kommunen vel med Tiden selv bringe denne i en saadan Stand, at den ophørte at være en yndet Legeplads; derimod kunde det næppe ventes, at den forholdsvis stærke Færdsel af uvedkommende spadserende op ad Observatoriets Opkjørsel og ned ad en selv lavet Gangsti i største Nærhed af Observatoriet, vilde ophøre paa denne Maade. Snarere vilde denne Gangsti, efter forgjæves Forsøg paa at faa den aflagt, til sidst blive anlagt som offentlig Spadserovej. Fremdeles vilde der muligvis ogsaa uden Observatoriets Indgriben blive foretaget Plantning paa Skraeningen; men selv om det skete, var det vistnok mere end rimeligt, at denne ingenlunde vilde blive tæt eller blive lagt paa de Steder, hvor den maatte lægges for at have Betydning for Observatoriet. Vejede man disse Misligheder ved Undladelsen mod Udgifterne, og gik man ud fra, at det nævnte Beløb af højst 1184 Kr. kunde stilles til Observatoriets Raadighed uden for dets Normalsum, var det, der kunde vindes derfor, nemlig større Fred og med Tiden en saa vidt mulig fuldkommen Beskyttelse mod Lys og Støj, formentlig nok Udgiften værd. Men kunde der ikke opnaas Sikkerhed for, at de omtalte andre, mere direkte Foranstaltninger mod disse Ulemper kunde opretholdes ud over den nærmeste Fremtid, da maatte

han indtrængende tilraade Lejemaalet af Skraaningen mod et saadant Offer en Gang for alle som det eneste Middel til at hjælpe Observatoriet ud over dets nu værende højst uheldige ydre Forhold, alt dog kun under den allerede nævnte Forudsætning, at Observatoriet ikke blev hindret i at udføre Beplantningen paa en saadan Maade og i et saadant Omfang, som dets Interesser nødvendigvis fordrede. Magistraten vilde næppe ved at fastholde sin Fordring om, at Træerne skulde være „lavere“, gjøre Beplantningen unyttig for Observatoriet, og saaledes hindre dette i at tiltræde en Overenskomst, som uden Hensyn til Trærnes Størrelse øjensynlig vilde være meget fordelagtig for Kommunen. Han begjærede derfor Konsistoriums Medvirkning til, at han kunde opnaa den fornødne Bemyndigelse dels til paa Observatoriets Vegne af Kjøbenhavns Magistrat at leje den omtalte Skraaning mod Voldgaden, dog kun paa den Betingelse, at Magistraten maatte billige en Beplantning af en saadan Tæthed og Højde, som var nødvendig for at dække Observatoriet mod Gaden, dels til af Observatoriets Normalsum at maatte afholde de mindre betydelige aarlige Udgifter til Vedligeholdelsen af det eventuelle Hegn og den eventuelle Beplantning samt den ligeledes lidet betydelige Udgift til Blikskjærme paa c. 20 Gaslygter.

Efter Konsistoriums Anmodning udtalte Kvæstor sig i Skrivelse af 11. Jan. 1877 om Sagen. Han oplyste, at et efter Prof. Thieles Foranstaltning udarbejdet Forslag med Tegning til Beplantningen, saaledes som den maatte være, for at den tilsigtede Nytte kunde opnaas, var blevet forelagt Konferensraad Ehlers, der havde udtalt, at denne Ordning næppe vilde møde nogen Vanskelighed fra Magistratens Side. Med Hensyn til Opsigelse af Lejemaalet bemærkede han, at en Bestemmelse herom ikke vilde have nogen Interesse; thi Universitetet vilde næppe nogen Sinde, i alt Fald saa længe Observatoriet havde sin nu værende Plads, opsigte Kontrakten, og det samme maatte ventes af Magistraten, efter at Universitetet for Ojemedets Skyld havde anvendt et forholdsvis stort Beløb paa Ordningen. Efter Kvæstors Indstilling, der blev tiltraadt af Konsistorium i Skrivelse af 19. Jan., bifaldt Ministeriet under 3. Febr. næst efter,

1. at Professor astronomiæ bemyndiges til paa det astronomiske Observatoriums Vegne at søge en Lejekontrakt oprettet med Kjøbenhavns Magistrat om Voldskraaningens mod Voldgaden fra Begyndelsen af Opkjørselen til Observatoriet og indtil Skraaningens yderste Hjørne mod en aarlig Leje af to Kroner, og mod at det tillades Observatoriet at lade Terrænet indhegne og beplante paa den Maade, som er angivet i den foreliggende Plantetegning og Fortegnelse over Træarterne,
2. at der af Universitetets 10de Udgiftspost for 1876—77 anvendes indtil 760 Kr. til det omhandlede Grundstykkets Dybgravning, Anlæg og Beplantning samt til Hegn af vilde Roser,
3. at der af den tilsvarende Konto for 1877—78 i sin Tid udbetales indtil 424 Kr. til et midlertidigt Hegn af 6 Rækker Jærntraad paa høvlede og malede Træstolper, samt
4. at den aarlige Lejeafgift og de mindre betydelige aarlige Udgifter til Hegnets og Beplantningens Vedligeholdelse samt til Anbringelse af Blikskjærme paa de i Observatoriets Nærhed værende Gaslygter afholdes af Observatoriets Normalsum.

Dette har Konsistorium meddelt Prof. Thiele til videre Foranstaltning.

— Under 31. Maj 1877 indgav Bestyreren af det astronomiske Observatorium, Prof. Thiele, til Ministeriet et Andragende, dels om en extraordinær Bevilling en Gang for alle, dels om Forhøjelse af Observatoriets Normalsum.

I først nævnte Henseende bemærkede han, at Normalsummen for 1876—77 helt var medgaaet, uden at der havde kunnet udredes noget som helst til „manuel Assistance“ eller gives noget Honorar for udførte astronomiske Arbejder til den Kandidat, der havde faaet Bolig paa Observatoriet. Der havde endog været en betydelig Udgift til Indbinding af Bøger, 505 Kr. 45 Ø., som Bestyreren selv havde betalt. Selv herefter var det imidlertid langt fra, at Observatoriet var bragt i en saadan Orden, at der kunde være Haab om, at Normalsummens hidtidige Beløb i Fremtiden kunde have slaaet til at dække de nu værende Arbejdsrestancer og til at foretage de nødvendige Anskaffelser. Der var store Mangler ved alle Observatoriets Instrumenter og derhos paa næsten alle andre Punkter. Ikke en Gang Bibliotheket var det ved den nævnte store Udgift lykkedes at bringe i god Orden. Han gav derfor en Fortegnelse over de nødvendige Arbejder, som stode til Rest fra Fortiden, og over de Anskaffelser, som vare nødvendige for at bringe Observatoriets indre Udstyrelse saa vidt, at der i Fremtiden væsentlig kun vilde kræves Vedligeholdelse af det, der havde.

Til manglende Indbinding yderligere.....	200 Kr. „ Ø.
Komplettering af en Mængde Hæfteskrifter, som vare blevne ukomplette ved i en Række Aar at henligge uindbundne ..	200 — „ —
Forandringer ved den store Refraktor, med Hensyn til Traadens Belysning og Urværket.....	375 — „ —
Istandsættelse og Forbedring af „Meridiankredsen“	180 — „ —
Et Traadmikrometer til Zoneinstrumentet	296 — „ —
Et galvanisk Registrerapparat	550 — „ —
En Regnemaskine „Arithmomètre Thomas“	600 — „ —
Indlæg af Gas i Observationsrummene	624 — 50 —
En Kabinetssprøjte eller Exstinktor	125 — „ —
Reoler, Borde, Stativer, Observationsstole.....	400 — „ —

3550 Kr. 50 Ø.

Aarsagen til, at Observatoriet i de forløbne Aar var kommet ind i en saadan Situation, at der nu vilde kræves et saa betydeligt Beløb for at sætte det i forsvarlig Orden, maatte søges dels i, at Observatoriet næppe fra først af var blevet fuldstændig udrustet med alt fornødent, dels og fornemmeligst i, at Normalsummen hidtil ikke havde været tilstrækkelig, saa at den oprindelige mindre Mangel efterhaanden var voxet mere og mere. For at begrunde denne Paastand om Utilstrækkeligheden af det hidtil til Normalsummen bevilgede Beløb, gennemgik han enkeltvis denne Kontos Underafdelinger og angav, hvad der vilde behøves til hver af dem.

1. Til Instrumentsamlingen havde hidtil været ansat 600 Kr. Deraf vilde temmelig regelmæssig et Beløb af c. 200 Kr., hyppigere mere end mindre, medgaa til smaa Reparationer og mindre Modifikationer af Instrumenterne, som lagttagelserne krævede. Til større Reparationer, Forandringer og Anskaffelser vilde vel snarere medgaa 7 à 800 Kr. i Stedet for 600 Kr.; men da Bestyreren

- kun havde Kjendskab til 2 Regnskabsaar, kunde han intet Forslag stille om Forhøjelse af den hidtil bevilgede Sum 600 Kr.
2. Bibliotheket var i det væsentlige dannet og forøget ved Gaver. Der maatte imidlertid holdes et temmelig stort Antal Tidsskrifter, og enkelte Værker, ofte meget kostbare, maatte kjøbes. Hertil kunde paa ingen Maade foreslaas mindre end 400 —
3. Vedligeholdelse af Inventarium m. v., som hører til Instrument-samlingen. Under Forudsætning af, at denne Post ikke, som i de 2 sidste Regnskabsaar, vilde blive bebyrdet med anseelige Beløb til Reparationer ved Tidssignalet, vilde de hidtil beregnede 300 Kr. være tilstrækkelige 300 —
4. Brændsel og Belysning som hidtil 200 —
5. Skrivematerialier og Diverse havde været ansat til 280 Kr., deraf 60 Kr. til Haven. Uagtet Haven var blevet forøget med den af Magistraten lejede Skraaning mod Voldgaden, kunde denne Post vel nok taale en Nedsættelse til 200 Kr., derunder 100 Kr. til Have og Vej, dersom Begrebet „Diverse“ skulde begrænses til saadanne smaa Summer, der ikke let kunde specificeres. 200 —
- Tænkte der derimod ved „Diverse“ paa saadanne normale Udgifter, som ikke faldt ind under nogen anden af Kontoens Afdelinger, stillede Sagen sig helt anderledes; thi saa maatte der skaffes Plads til Udgifter til „manuel Assistance“, til astronomiske Arbejder af den Kandidat, der har Bolig paa Observatoriet og til Betaling for Regnearbejde —, en Post, hvis Mangel i vort Observatoriums Budget var en stor Besynderlighed. Disse Udgifter vilde, naar Observatoriets Arbejder skulde fremmes med tilbørlig Kraft, ikke kunne sættes lavere end til 200 Kr. om Aaret, og de udsondredes formentlig rettest som en særlig Afdeling for Assistance ved Observationer og Beregninger. 200 —
6. Den ordinære Vedligeholdelse af Apparatet til Tidssignalet paa Nikolaj Taarn, hidtil 150 Kr., og
7. Vedligeholdelse af telegrafisk Forbindelse mellem Taarnet og Observatoriet, hidtil 100 Kr., hørte naturligst sammen; men disse to Poster udfyldte ikke hele det Krav, som Tidssignalet stillede. Der syntes herved ikke at være taget Hensyn til de temmelig hyppige Reparationer og Fornylser, som Materiel og Apparater maatte underkastes, da de vare saa meget udsatte for Vind og Vejr og skulde arbejde med stor Akkuratesse. Navnlig for den mekaniske Del af Apparaterne var det dels efter Ordlyden af Bestemmelsen for Anvendelsen af de 150 Kr., dels efter den overordentlige Anvendelse af 215 Kr. i forrige Finansaar indlysende, at det ikke var Meningen, at vedkommende Mekaniker for 150 Kr. om Aaret skulde være forpligtet til at udføre alle forefaldende Reparationer uden særligt Vederlag. For den elektriske Dels Vedkommende syntes Forholdet mindre klart, da baade Ordlyden af Bestemmelsen om de 100 Kr. hertil paalagde vedkommende Elektriker baade Tilsynet med og
- At overføre. . . 1900 Kr.

Overført . . . 1900 Kr.

Vedligeholdelsen af den telegrafiske Forbindelse, og han selv erkjendte denne dobbelte Forpligtelse, uagtet det ikke blot var indlysende, at der f. Ex. ved Fornyelse af en større Del af Telegrafledningen kunde komme til at paahvile ham Forpligtelser af betydelig større Beløb end 100 Kr., men det ogsaa, afset fra saadanne ekstraordinært store Reparationer, maatte være tvivlsomt, om han kunde paaregne nogen Løn for sit Arbejde, dersom han skulde være bebyrdet med de aarlig forefaldende Udgifter til Reparation og Fornyelse af Materiellet. Bestyreren havde derfor heller ikke taget i Betænkning af Normalsummen at anvise 60 Kr. til en aldeles nødvendig Fornyelse af det galvaniske Batteri. Derimod turde der ikke refunderes Elektrikerens Betaling for den Assistance, han maatte behøve. Bestyreren tilraadede at søge Forholdene nærmere bestemt saaledes, at den Vedligeholdelsespligt, som over for Tidssignalet skulde paahvile vedkommende Mekaniker og Elektriker for henholdsvis 150 Kr. og 100 Kr. om Aaret, skulde strække sig til al saadan Vedligeholdelse, som kunde iværksættes ved Rengjøring og Omordning af det gamle Materiel, men at Anskaffelser af nye Apparater eller Dele af Apparater maatte betales særskilt. Og da det efter Tidssignalet's Natur var særlig nødvendigt, at de forefaldende Reparationer kunde foretages i den kortest mulige Tid, begjærede han en almindelig Bemyndigelse til af Normalsummen at anvise Udgifterne til disse Reparationer. Men da nu Kontoens andre Poster, særlig Post 3, i Regelen vilde være saa bebyrdede, at man ikke uden Skade vilde kunne berøve dem, hvad Tidssignalet's Reparationer vilde koste, i Gjennemsnit formentlig 150 Kr., ansatte han den samlede aarlige Udgift til Tidssignalet til 400 —

2300 Kr.

Bestyreren maatte altsaa anse en aarlig Udgift af 2300 Kr. for aldeles nødvendig til Bestridelse af Observatoriets Fornødenheder. Fradrog man Forøgelsen 150 Kr. til Tidssignalet, fordi denne først i de sidste Aar var blevet følelig, fremkom som det i den nærmeste Fortid normale 2150 Kr., hvilket var 320 Kr. mere end de 1830 Kr., der hidtil havde udgjort Observatoriets Normalsum. Dette Resultat bekræftede altsaa, hvad han oven for havde udtalt, at Observatoriets nu værende store Trang i det væsentlige var fremkommet lidt efter lidt som Følge af Normalsummens Utilstrækkelighed.

Han androg derfor indtrængende paa, at Ministeriet vilde søge bevilget for Finansaaret 1878—79 et Beløb af 3550 Kr. 50 Ø. en Gang for alle samt et Tillæg til Normalsummen af 470 Kr.

Efter at Ministeriet herover havde begjært Erklæring fra Konsistorium, og efter at dette i Skrivelse af 29. Juni 1877 i Henhold til en Udtalelse af Kvæstor havde anbefalet Indstillingen, blev det fornødne optaget paa Universitetets Budget for 1878—79.

— Paa en Forespørgsel fra Prof. astron. Thiele, om der var noget til Hinder for, at Kandidatboligen paa Observatoriet bortgaves af den astronomiske Professor, har Ministeriet under 16. Oktbr. 1876 svaret, at der fra dets Side intet havdes derimod at erindre.